

Obsah

Seznam použitých zkratek	13
Předmluva	17
OBECNÁ ČÁST	19
1 Sexuální dysfunkce	21
1.1 Sexuální dysfunkce u mužů	21
1.1.1 Erekcce, erektilní dysfunkce	21
1.1.1.1 Definice erekce, anatomie, fyziologie	21
1.1.1.2 Erektální dysfunkce, definice, patofyziologie	22
1.1.1.3 Etiologie erektilní dysfunkce	23
1.1.1.4 Diagnostika erektilní dysfunkce	25
1.1.1.5 Léčba erektilní dysfunkce	26
1.1.1.6 Primární a sekundární prevence vzniku erektilní dysfunkce	34
1.1.2 Psychogenní erektilní dysfunkce	34
1.1.2.1 Epidemiologie	34
1.1.2.2 Etiologie	34
1.1.2.3 Patogeneze	35
1.1.2.4 Klasifikace	35
1.1.2.5 Diagnostika	35
1.1.2.6 Léčba psychogenní erektilní dysfunkce	36
1.1.2.7 Komplikace diagnostiky a léčby psychogenní erektilní dysfunkce	37
1.1.3 Ejakulace, ejakulatoční dysfunkce	38
1.1.3.1 Předčasná ejakulace	38
1.1.3.2 Retardovaná ejakulace a retrográdní ejakulace	40
1.1.3.3 Anejakulace	41
1.1.3.4 Ostatní sexuální dysfunkce u mužů – dyspareunie, algotpareunie, chronická pánevní bolest	42
1.1.4 Mužská reprodukce	42
1.1.4.1 Mužská spermatogeneze	43
1.1.4.2 Infertilita, definice, epidemiologie	44
1.1.4.3 Diagnostika	44
1.1.4.4 Léčba mužské infertility	46
1.2 Sexuální dysfunkce u žen	46
1.2.1 Definice, epidemiologie, etiologie	46
1.2.2 Porucha sexuální apetence	46
1.2.3 Porucha vzrušivosti	47
1.2.4 Anorgasmie (dysfunkce orgasmu)	47
1.2.5 Ztráta sexuální satisfakce	47
1.2.6 Dyspareunie, algotpareunie	48
1.2.7 Vaginismus	48

1.2.8	Diagnostika ženské sexuální dysfunkce	48
1.2.9	Léčba ženské sexuální dysfunkce	48
2	Partnerský sexuální nesoulad	52
2.1	Výsledky průzkumu sexuálního chování českých mužů a žen	52
2.2	Nesoulad v síle sexuálního pudu	53
2.3	Porucha vzrušivosti (erekce a lubrikace) jako příčina partnerského sexuálního nesouladu	53
2.4	Porucha orgasmu jako příčina partnerského sexuálního nesouladu	53
2.5	Ztráta sexuální satisfakce	54
3	Přehled nemocí a úrazů vedoucích k sexuálním dysfunkcím a infertilitě ...	56
4	Komunikace lékař-pacient na téma sexuální dysfunkce v somatických oborech	59
4.1	Osobnost lékaře	59
4.2	Základní pravidla komunikace (dle Honzák R. 1999; Šrámková T. 2012)	59
4.3	Důvody vážnoucí komunikace ze strany nemocného	60
4.4	Důvody vážnoucí komunikace ze strany lékaře	61
4.5	Skupiny nemocných, u kterých je indikace zahájit komunikace na téma sexuální život	61
4.6	Úvodní otázky kladené praktickým lékařem nebo specialistou	62
4.7	Nejčastěji pokládané dotazy pacientů přicházejících pro erektilní dysfunkci	62
4.8	Spolupráce partnerky/partnera nemocného, ano, či ne?	63
4.9	Komunikace s infertilním párem	63
5	Rehabilitace penisu	65
5.1	Definice, cíl a výsledky rehabilitace penisu	65
5.2	Důvody rehabilitace penisu	66
5.3	Algoritmus rehabilitace penisu	66
SPECIÁLNÍ ČÁST		69
6	Kardiovaskuární onemocnění a sexuální dysfunkce	71
6.1	Hemodynamické důsledky sexuální aktivity	71
6.2	Endotel a endoteliální dysfunkce	71
6.2.1	Úloha endotelu	71
6.2.2	Úloha cévního endotelu a oxidu dusnatého v mechanismu erekce ...	72
6.2.3	Endoteliální dysfunkce	72
6.2.4	Vaskulární rizikové faktory poškozující penilní endotel a erektilní funkci	74
6.2.5	Vyšetření funkce cévního endotelu	75
6.3	Erektilní dysfunkce a kardiovaskulární onemocnění, erektilní dysfunkce jako první příznak kardiovaskulárních onemocnění a ischemické choroby srdeční	77
6.3.1	Epidemiologie	77

6.3.2	Rizikové faktory kardiovaskulárních chorob v České republice u českých mužů – studie MONICA a POST-MONICA (Cífková 2004)	77
6.3.3	Patogeneze, společný patomorfologický podklad erektilní dysfunkce a ischemické choroby srdeční	78
6.3.4	Diagnostika zaměřena na rizikové faktory kardiovaskulárního onemocnění včetně ischemické choroby srdeční u muže s erektilní dysfunkcí	80
6.4	Přístup k nemocným s erektilní dysfunkcí a závažným kardiovaskulárním onemocněním včetně ischemické choroby srdeční ...	81
6.4.1	Princetonský konsenzus	81
6.4.2	Princeton II Consensus Conference 2005	82
6.4.3	Sexuální aktivita nemocných po prodělání infarktu myokardu	82
6.5	Léčba ED u nemocných s kardiovaskulárním onemocněním a ischemickou chorobou srdeční	82
6.6	Další sexuální poruchy u mužů s kardiovaskulárními onemocněními	84
6.7	Sexuální poruchy u žen s kardiovaskulárním onemocněním	85
6.8	Prevence vzniku endoteliální dysfunkce, kardiovaskulárních onemocnění a erektilní dysfunkce	86
7	Sexuální dysfunkce u diabetes mellitus	91
7.1	Epidemiologie a klasifikace	91
7.2	Erektilní dysfunkce u nemocných s diabetes mellitus	92
7.2.1	Epidemiologie erektilní dysfunkce u diabetiků	92
7.2.2	Patogeneze erektilní dysfunkce u diabetika	92
7.2.3	Diagnostika erektilní dysfunkce	92
7.2.4	Léčba erektilní dysfunkce	93
7.3	Ostatní sexuální poruchy u diabetiků	93
7.3.1	Snížení nebo ztráta sexuální apetence	93
7.3.2	Poruchy ejakulace u diabetika	94
7.4	Sexuální dysfunkce u diabetiček	95
8	Sexuální dysfunkce u neurologických onemocnění	98
8.1	Roztroušená skleróza	98
8.1.1	Epidemiologie	98
8.1.2	Patogeneze sexuálních funkcí u roztroušené sklerózy	98
8.1.3	Symptomy s negativním vlivem na sexualitu nemocných s roztroušenou sklerózou	99
8.1.4	Sexuální poruchy u mužů s roztroušenou sklerózou	100
8.1.5	Poruchy fertility u mužů s roztroušenou sklerózou	101
8.1.6	Sexuální dysfunkce u žen s roztroušenou sklerózou	101
8.1.7	Fertilita u žen s roztroušenou sklerózou	102
8.2	Ostatní choroby s neurologickým postižením s vlivem na sexuální funkce	102
9	Onkologická onemocnění a jejich vliv na sexuální funkce	105
9.1	Vliv onkologického onemocnění na sexualitu	105

9.1.1	Fáze onkologické nemoci a jejich vliv na sexualitu nemocného ...	105
9.1.2	Protinádorová léčba a její vliv na sexuální funkce	106
9.1.3	Psychické faktory negativně ovlivňující sexualitu onkologicky nemocného	106
9.1.4	Role partnera onkologicky nemocných	107
9.1.5	Nádory s úzkým vztahem k sexuálním funkcím	107
9.1.6	Komunikace o sexu s onkologicky nemocnými	107
9.2	Kolorektální karcinom a sexuální dysfunkce	108
9.2.1	Epidemiologie kolorektálního karcinomu a patogeneze sexuálních dysfunkcí u mužů	108
9.2.1.1	Erektilní dysfunkce u mužů s kolorektálním karcinomem	109
9.2.1.2	Infertilita mužů s kolorektálním karcinomem	112
9.2.1.3	Další sexuální dysfunkce u mužů s kolorektálním karcinomem	112
9.2.2	Kolorektální karcinom a poruchy sexuálních funkcí a fertility u žen	112
9.2.3	Psychologické problémy s přijetím stomie, deprese a její léčba	114
9.3	Nádory prostaty a poruchy sexuálních funkcí – patogeneze, diagnostika a léčba	114
9.3.1	Epidemiologie, etiologie, diagnostika a léčba karcinomu prostaty ...	114
9.3.2	Erektilní dysfunkce u mužů po radikální prostatektomii	116
9.3.2.1	Epidemiologie erektilní dysfunkce u nemocných po radikální prostatektomii	116
9.3.2.2	Patogeneze erektilní dysfunkce po radikální PE	117
9.3.2.3	Léčba erektilní dysfunkce u pacientů po radikální PE	118
9.3.2.4	Erektilní dysfunkce a radikální cystoprostatektomie	119
9.3.3	Orgasmus/ejakulace u mužů po radikální PE	119
9.3.4	Důsledky protinádorové léčby na sexuální život u mužů s metastatickým hormonálně independentním karcinomem prostaty.....	119
9.4	Nádory varlat	120
9.4.1	Epidemiologie, etiologie, diagnostika	120
9.4.2	Léčba nádorů varlete a její důsledky na sexuální život a fertilitu ...	121
9.5	Karcinom penisu	121
9.5.1	Epidemiologie, diagnostika, léčba	121
9.5.2	Vliv operačního řešení nádorů penisu na sexualitu	122
9.5.3	Prevence vzniku nádorů penisu	123
9.6	Karcinom prsu a jeho vliv na sexuální funkce	123
9.6.1	Epidemiologie, diagnostika a léčba nádorů prsu	123
9.6.2	Vliv nádoru prsu a jeho léčby na sexualitu	124
9.6.3	Důsledky nádoru prsu na partnerský život, role partnera	124
9.6.4	Léčebné ovlivnění sexuálních dysfunkcí u žen s nádorem prsu ...	125
9.6.5	Karcinom prsu u mužů	125
9.7	Nádory děložního čípku, dělohy a vaječníků	125
9.7.1	Karcinom endometria a nezhoubné nádory dělohy	125
9.7.2	Nádory děložního čípku a hrdla	126

9.7.3	Nádory vaječníků a ovarektomie	126
9.8	Nádory vulvy a vaginy	127
9.9	Vliv ostatních solidních a hematonekologických nádorů na sexualitu	127
10	Poruchy sexuálních funkcí u jedinců s idiopatickými střevními záněty ...	132
10.1	Idiopatické střevní záněty, Crohnova choroba a ulcerózní kolitida	132
10.2	Léčba idiopatických střevních zánětů a její vliv na sexualitu	132
10.3	Stomie, péče o stomii, stomie a sexuální život	133
10.4	Sexuální dysfunkce u mužů s idiopatickými střevními záněty	134
10.5	Infertilita mužů s idiopatickými střevními záněty	134
10.6	Sexuální dysfunkce u žen se stomií	134
10.7	Fertilita žen s idiopatickými střevními záněty	134
11	Sexuální poruchy u nemocných s dysfunkcí dolních močových cest	136
11.1	Epidemiologie, diagnostika a léčba LUTS	136
11.2	Důsledky LUTS a její léčby na sexuální funkce u mužů	137
11.2.1	Erektivní dysfunkce, patogeneze erektilní dysfunkce u dysfunkcí dolních močových cest	137
11.2.2	Další sexuální dysfunkce u mužů s LUTS	138
11.3	Dysfunkce dolních močových cest u žen	138
12	Sexualita jedinců po úrazech s trvalými následky	140
12.1	Poranění míchy a jeho vliv na sexualitu a fertilitu	140
12.1.1	Epidemiologie, diagnostika, léčba míšních poranění	140
12.1.2	Partnerské vztahy po poranění míchy	143
12.1.3	Sexuální dysfunkce po poranění míchy u mužů	144
12.1.3.1	Sexuální apetence po úrazu míchy, erotogenní zóny a orgasmus po úrazu míchy	145
12.1.3.2	Erektivní dysfunkce a její léčba	145
12.1.3.3	Diagnostika	146
12.1.3.4	Léčba erektilní dysfunkce po poranění míchy	147
12.1.3.5	Anejakulace po poranění míchy a infertilita po poranění míchy	148
12.1.3.6	Patogeneze	148
12.1.3.7	Diagnostika	149
12.1.3.8	Metody získání spermií, arteficiální ejakulace (elektroejakulace, vibrostimulace), operační odběr	149
12.1.3.9	Patospermie po úrazu míchy	151
12.1.3.10	Metody asistované reprodukce v řešení infertility mužů po úrazu míchy	152
12.1.3.11	Preimplantační genetická diagnostika	153
12.1.3.12	Urologická problematika u mužů po poranění míchy v programu asistované reprodukce	155
12.1.4	Odškodňování úrazů a nemocí, problematika odškodňování ochrnutých mužů	156
12.1.5	Sexuologická problematika žen po poranění míchy	157
12.2	Poranění pánve	161

12.2.1	Funkce pánve, léčba poranění pánve	161
12.2.2	Patogeneze sexuálních dysfunkcí po poranění pánve	162
12.2.3	Diagnostika sexuálních dysfunkcí po poranění pánve u mužů ...	164
12.2.4	Léčba erektilní dysfunkce po poranění pánve	164
12.2.5	Fertilita mužů po poranění pánve	165
12.2.6	Poranění pánve u žen	165
12.3	Fraktury penisu a další úrazy vzniklé při sexuální aktivitě	166
12.3.1	Definice, epidemiologie a patofyziologie	166
12.3.1.1	Diagnostika	167
12.3.1.2	Léčba a prognóza	167
12.3.2	Další úrazy zevního genitálu muže způsobující sexuální dysfunkce	167
12.3.3	Úrazy genitálu u žen	168
13	Poruchy sexuálních funkcí provázející revmatická onemocnění, kožní onemocnění a nemoci ledvin	170
13.1	Revmatická onemocnění	170
13.2	Poruchy sexuálních funkcí u nemocných s postižením kůže	170
13.3	Poruchy sexuálních funkcí u nemocných s renálním selháváním	171
14	Sexualita jedinců se smyslovým postižením	173
14.1	Sexualita jedinců se zrakovým postižením	173
14.1.1	Sexualita jedinců s vrozenými poruchami zraku a slepotou	173
14.1.2	Sexualita jedinců se získanými vadami zraku	174
14.2	Sexualita jedinců se sluchovým postižením	174
14.2.1	Specifika sexuality jedinců se sluchovým postižením	175
15	Poruchy sexuálních funkcí u obézních	177
15.1	Epidemiologie obezity	177
15.2	Obezita u mužů	177
15.2.1	Sexuální dysfunkce u obézních mužů, vztah erektilní dysfunkce, spánkové apnoe, endoteliální dysfunkce a ischemické choroby srdeční	178
15.2.2	Infertilita obézních mužů	178
15.3	Obezita u žen a sexuální dysfunkce	179
15.3.1	Infertilita obézních žen	179
16	Sexualita ve stáří	181
16.1	Stáří	181
16.2	Stáří a důsledky na sexualitu u mužů	182
16.3	Stáří a důsledky na sexualitu u žen	183
16.4	Faktory s negativním vlivem na sexualitu u obou pohlaví	184
16.5	Poruchy sexuálního chování ve stáří	185
16.6	Senioři jako objekt domácího násilí a sexuálního násilí	185
16.7	Sexuální život seniorů v zařízeních společné péče	185
16.8	Psychické funkce a sexuální život	186
16.9	Koitální a nekoitální sex ve stáří	187

17	Sexuální dysfunkce u AIDS a ostatních sexuálně přenosných chorob	190
17.1	Sexualita HIV pozitivních	190
17.2	Další sexuálně přenosné choroby (STD) s důsledkem poškození sexuálních funkcí	190
17.2.1	Klasifikace	190
17.2.2	Sexuální aspekty sexuálně přenosných chorob u mužů	191
17.2.3	Sexuální aspekty sexuálně přenosných chorob u žen	191
17.2.4	Prevence sexuálně přenosných chorob	192
18	Kazuistiky	193
I	Erektivní dysfunkce jako první příznak ICHS	193
II	Erektivní dysfunkce se objevila 3 roky před akutní koronární příhodou	193
III	ED jako první klinický projev kardiovaskulárního onemocnění	194
IV	Erektivní dysfunkce jako první klinická manifestace endoteliální dysfunkce	195
V	Endoteliální dysfunkce a další rizikové faktory KVO u mladého muže léčeného pro ED po poranění pánve	195
VI	Diabetes mellitus, erektilní dysfunkce, endoteliální dysfunkce	195
VII	Diabetes mellitus 2. typu a ztráta sexuální apetence, nekonsumované matrimonium	196
VIII	Nemocný po hemoragické mozkové příhodě	196
IX	Erektivní dysfunkce a fertilita muže s roztroušenou sklerózou	197
X	Erektivní dysfunkce u muže s roztroušenou sklerózou a obezitou	198
XI	Erektivní dysfunkce u muže s karcinomem prostaty	198
XII	Sexuální život muže s pokročilým, hormonálně independentním nádorem prostaty	198
XIII	Erektivní dysfunkce u muže s kolorektálním karcinomem	199
XIV	Mladý muž s tumorem varlete, erektilní dysfunkcí a vážnoucí sociosexuální adaptací	200
XV	Biologické otcovství muže po léčbě pro seminom varlete	201
XVI	Žena s karcinomem mammy a sexuální život	201
XVII	Partnerský sexuální život při onkologickém onemocnění ženy s karcinomem ovaria	201
XVIII	Poranění míchy a sexuální dysfunkce: erektilní dysfunkce, anejakulace	202
XIX	Poranění míchy a infertilita	202
XX	Muž – sportovec po poranění míchy, fertilita	203
XXI	Muž s neúplnou míšní lézí – pórůrazová tetraparéza, erektilní dysfunkce	203
XXII	Žena po poranění míchy a fertilita	204
XXIII	Polytrauma včetně poranění pánve u nemocné trpící psoriázou, vliv psoriázy na sexuální život	204
XXIV	Psychogenní erektilní dysfunkce mladého muže	205
XXV	Sexualita ve stáří	205
XXVI	Sexualita ve stáří, injekční léčba PGE1	206

Rejstřík	207
Souhrn	213
Summary	215